

ՏՐԱԳԻՐ

ՏՐԱԳԻՐ

ՔԱՆԱԿԱՆՔԻ ԲԱՆԱԿԱՆՔԻ ԵՒ ԱՌԻՏՅԱՆ ԿԱՆԱԿԱՆՔԻ

ՏԱՍԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ

ՁՄԻՌՆԻՍ ՈՒՐԲԱԹ 7 ՅՈՒՆԻՍԻ 1850

ԹԻՒ 367

ՁՄԻՌՆԻՍ, 7 Յունիս:

Մեծին Վրիտանիոյ երկու խորհրդարանաց մէջ խիստ երեւելի վիճարանութիւններ եղան մտերս պաշտօնէից ժողովոյն և մասնաւորապէս արտաքին գործոց պաշտօնէայ լորտ Վէլլըրսթընին քաղաքական ընթացքին վրայօք: Արտերուն խորհրդարանը, որ ՚ի վաղուց անտի հակառակ է Վրիտանիոյ ազատութեան կուսակցութեանը՝ որուն ձեռքն է այժմ կառավարութեան սանձը, դատապարտեց լորտ Վէլլըրսթընին արտաքին քաղաքականութիւնը՝ իւր անդամաց մեծագոյն մասին հաճութեամբ, այսինքն 37 բուէ առաւելութեամբ: Հետեւալ օրը պաշտօնէից ժողովոյն նախագահ լորտ Նոյսը յիշեալ խորհրդարանին մէջ հրատարակու յայտնեց, թէ լորտ Վէլլըրսթընին քաղաքականութեանը ինքը և իւր սակն պաշտօնակիցները մասնակից և պատասխանատու են, և թէ պիտի խնդրէ որ այս քաղաքականութեանը վրայօք վիճարանութիւն և քննութիւն ըլլան ազգային երեսփոխանաց խորհրդարանին մէջ. որ կընտրկայայցնէ Մեծին Վրիտանիոյ վաճառականութիւն և ճարտարութեան օգուտները և ուսկից կախեալ է պաշտօնէից ժողովոյն հաստատուն մնալը կամ լուծուիլը: Արտերուն խորհրդարանին բուէարկութեամբ որոշու մը այս խննդութեանը չունի:

Յունիսի 12-24ին միտք Ռուսիոյ պատգամաւորը Հասարակաց խորհրդարանին մէջ լորտ Վէլլըրսթընին արտաքին քաղաքական ընթացքին վրայօք երկու ատենաբանութիւն մը ըրաւ, և անոր ազատասիրական և միանգամայն խաղաղասիրական վարմունքը՝ մանաւանդ այս վերջի երկու խիստ վտանգաւոր ամաց մէջ գովութեամբ յիշատակեց և միտքով յառաջ բերաւ ամեն դժուարին գործոց մէջ անոր քաղաքական բարձր արժանիքը և խորին իմաստութիւնը, որով խիստ դժուար և վտանգաւոր պարագայից մէջ կարող եղաւ Մեծին Վրիտանիոյ բարեկարգութեանը և անդորրութիւնը:

անձնատ պահէլ, և արտաքին տէրութեանց հետ այնպիսի խոհեմութեամբ վարուեցաւ, որ աչխորհրդարանը ընդհանուր խաղաղութիւնը մեծամեծ վտանգներէ ազատելով՝ հաստատուն պահեց զայն:

Արիշ երեւելի ատենաբաններ և մասնակից եղան այս ծանր վիճարանութեանցը, անոնք դէմ խօսեցով և ոմանք պաշտպանելով վիճարանութեան եղան խնդիրը: Վայց մասնաւոր նշանակութեան արժանի է լորտ Վէլլըրսթընին յաշխարհիկ ատենաբանութիւնը, որ յունիսի 14-26ին գիշերը ըրաւ: Վյս ատենաբանութիւնը, կրտ Վրիտանիոյ լորտ, անչո շտ ամենէն երեւելի է լորտ Վէլլըրսթընին ուրիշ հրատարակաստութիւններէն, որ ըրած է քանի որ տէրութեան գործընդուն մէջ կը գտնուի. և իւր հակառակորդները անգամ կընտատուանին թէ Վրիտանիոյ խորհրդարանը խիստ բիւջ անդամ ըրած է այս ատենաբանութեան նմանը: Արտ Վէլլըրսթընը գիշերուան ժամը 9ին ըստ երապացոց սկսեալ մինչև առաւօտեան ժամը 2ին խօսեցաւ, այսինքն շարունակ 5 ժամ առանց ընդհատութեան: Վժուարին է այս արտուական և ընդարձակ ատենաբանութեան ձիւղ գաղափարը տալ մեր ընթերցողաց, որ 14 մեծ է ըրած է Վրիտանիոյ լորտաց մէջ պատիկ գիրերով: Յիշեալ ազնուական լորտը իրեն դէմ եղած ամեն ամբաստանութեանց օրինակը արտասիրաններ արաւ, և իւր հակառակորդաց բերանը դոցեց Մեծին Վրիտանիոյ կառավարութեան արտասիրական քաղաքականութիւնը և մարդասիրական ընթացքը միտքով ըրաւ յայտնուող ցոյցներով: Օվից ցէսի մէջ, Վորտուկալի տէրութեանը մէջ, Վրիտանիոյ, Վրիտանիոյ և Վերմանիայի մէջ: Վյս պատուական հրատարակաստութեան ժամանակը շատ անգամ ջերմեանդ ծափահարութիւններ եղան խորհրդարանին մէջ, որ այս կերպիւ իւր բարեհաճութիւնը կը յայտնէր յիշեալ լորտին քաղաքականութեանը վրայ:

Վրիտանիոյ երեսփոխանաց խորհրդարանը ամեն կերպ բացատրութիւնները ընդունէն էն ետև,

հրա իրուեցաւ իւր հաճութեանը կամ տհաճութեանը յայտնելու պաշտօնէից ժողովոյն արտաքին քաղաքականութեանը վրայօք, և հետեւաբար բուէարկութիւն եղաւ միտք Ռուսիոյ հետեւալ առաջարկութեանը համար:

«Մեծին Վրիտանիոյ պաշտօնէից ժողովոյն արտաքին քաղաքականութեան վերաբերեալ ընթացքը հաստատուն պահեցին ազգին պատիւը և արժանաւորութիւնը, և ազատեցին զխաղաղութիւնը Վրիտանիոյ և աշխարհքիս գանազան ուրիշ տէրութեանց հետ, ամենագժուար պարագայից մէջ»:

Վյս առաջարկութիւնը ազգային երեսփոխանաց մեծագոյն մասին հաճութեամբ, այսինքն 46 բուէ առաւելութեամբ ընդունուեցաւ, և մեծ տրտմութեան մէջ ձգեցով լորտ Վէլլըրսթընին քաղաքական հակառակորդները, որ կը յուսային թէ այս դէպքին մէջ փոփոխութիւն մը պատուհերով պաշտօնէից ժողովոյն մէջ, կարող պիտի ըլլան իշխանութեան հասնելու: Բայց լորտաց մէկ մասին ջանքը և պատուաւոր երեւելի անձանց ետանդը և աշխատութիւնը ՚ի դերե երաւ: Վ սեմոփայլ լորտ Վէլլըրսթընը այս տեսակ գահասէր անձանց պատասխան տարով, ամենէն ին գանգատ չըրաւ անոնց նախանձուն դէմ, այլ ընդհակառակին իրեն պարծանք մը համարեց այս նախանձուարութիւնը: «Վրիտանիոյ ազնուական պաշտօն մըն է, ըրաւ, Վրիտանիոյ նման երկրին քաղաքականութիւնը և բաղբը կառավարելը, և եթէ երբէք այս պաշտօնը ձեռք ձգելու համար ետանդուն ջանք և աշխատութիւններ եղած են, անտարակոյ հիմակուանէ աւելի երբէք եղած չունի»:

Արտ Վէլլըրսթընին Վտանիայի ժողովոյնց սեգտութեանցը համար ցուցուցած համակրութիւնը, Վրիտանիոյ հասարակապետութիւնը անմիջապէս ձանաչել և ընդունելը, և վերջապէս իւր ընդհանուր ազատասիրական գաղափարները իւր միտքին յայտնելն են պահպանողական և հետաջրական (բեպսիոնէր) կուսակցութեանց սուղև գանազան տէրութեանց մէջ, այսինքն այն կողմնակ

ԲԱՆԱԿԱՆՔԻ

Վերանայ Արտաքին (պարտք ին) Կառավարութեան պարտք:

Վ սարքոնի անարանոցներուն մէջ ամենէն երեւելի ու անհետաւոր Վարդեար գիւղն է իրեն օրին ու ջուրին պատուականութեանը համար. ինչպէս կը լինայէ բազմապատուակ և բարեյիշատակ Հ. Վալիս Վ. Վնիշեան, յիշարանց Վրիտանիոյ երես 175:

«Օգ է ջուր տարա գարման հիւանդին, զհետաւորութիւն կարծէ ցանկալին, Վրիտանիոյ արժանի կարծեաց յանտաւին, յու զեան ՚ի իրին քան զդեղ բժշկին»:

Օգը մարտը, չոր, և առողջարար է, անոր համար բժիշկները՝ խնամաւորութեան և ընային գործը շինելէ պատճառեալ հիւանդութիւն ունեցողները՝ երբ որ նոր սոք կը լին, իրենց տկարութիւնը ըստ ամենայնի փարատելու և առաջին առողջութեան վիճակը հասնելուն համար հոն կը բերեն:

Վյս մեծ համարում ունեցեր է աս գիւղս ոչ միայն մեր ազգին մէջ, ուր ամեն տարի շատ բազմութի կը լինան, այլ նաև եւրոպացի ազգաց մէջ ալ յառաջանան ՚ի վեր մեծ վարկում ունեցեր է. բայց գիւղին մէջ բնակի թեան յարմար և ընդարձակ տեղ չըլլաւուն համար՝ անոր բով Պեոյի գերէ ըստ ամ տեղ այն ծովեղերը՝ մեծա մեծ փաճառականաց տուններ և գեպարաններու պարտաներ իրենց չըլլաւ փաճառար շինարարը կը լինային և կը հաստատուն այն ամբարանոցիս օրին

բարեխառն ու առողջարար յատկութիւնը:

Վեր ազգը հա եկեղեցի մը շինեցաւուն հա մար դժուարութիւն կը բաշխէ իր կրակի առտունները Վէլլիսը և Վորդիւլ երթալու, մանաւանդ երբ որ յանկարծ բահանայ մը պէտք ըլլար հիւանդի մը կամ նորածին երեխայի մը կրտարակուսէին կը լինէր: Վնաք բարեբարին Վրտուճոյ, այս դժուարութիւնն ալ և տարակուսանքն ալ հիմա վերցաւ, փանդի երկու տարի յառաջ Վրտուճուսէր և մեծապատու Վեորգ Վիրայն մահտեոսի Վրտուճուս իրեն արգիւնքովը եկեղեցի մը շինեց հոն ՚ի յիշատակ հոգեբոյս ծնողին իւրոյ բարեպաշտու հիւանդիս խաթունին, և անոր անուամբ որբաց Հոխիսիմեանց կուսանաց նուիրեց այն օճեալ տարբ տաճարը:

Ինչպէս օգը, նմանապէս ջուրն ալ շատ պատուական ու առողջարար է, որ Վրիտանիոյ առջը կը լինի. կէս ժամ հեռու այս գիւղէն լեռան վրայ է բղտած ակը, հինգ ատոմիան կը լինի, և շորս յատկութիւն ունի. փանդի համով, թէ թէ, յստակ, մարտոյ, ու ճամբայ բացող է. բարակ կը լինայ, ու ամենէն չպակտիր: Վյս ջուրը մեծցած բոյները քովի պարտէ զներուն մէջ ամեն տեղէն անուշ են ու համով՝ որուն փորձը շատ գիւրդն բան է. ըսել է որ ջուրին աղէ կու թիւնն է պատճառը: Վնաք՝ որ ինծի պէս փափագ ունին աս ջուրը խմելու, և միջոց մին ալ ջուրին հոն երթալու, թող ինծի հետ երգեն այս բարբը:

- Վորդիւլ առ Վրիտանիոյ առջին Վարդեարի:
- Վարդեարին յաղերբականց
 - Վ իժեալ սահիս տկանակիտ,
 - Կարկաճասահ պատեալ փարիս
 - Վ զպարտիզօք գեղաժըլիտ:
 - Վ և ծաղկահոտ անդաստանաց
 - Փթթին մարմանդք ծիծաղախիտ,
 - Լը գալարիք անուշահամք
 - Պտուղք և միրգք քո բազմախիտ:
 - Հիւրամեծար դու անտարայժ
 - Օ անմահութեան տաս ըզՎեկտար:
 - Վ նճրեւանին արբուցանես
 - Վ ըմբաժափայլ յանգոց տիպար:
 - Օ անգու սկիթէլ առողանես
 - Լը ըզմայրիս առատաբար:
 - Փափազայիս էր զանաա
 - Վէթ բաժակու տալ ջուր յօժար:
 - Վրեակէղ ՚ի տապ ՚ի սօթ
 - Օ հեռանի իմ սիրտս աննուէր:
 - Վարդարտահոտ զարեաց ցնցուղ
 - Լը ագահես տալ ինձ նուէր:
 - Պանծոյ փառօք քո ընդ անլի
 - Վ նարանց Վեցիւք տերէ,
 - Օ դ բարեխառն առ ծովեղիս
 - Վ զիւրք բարբիկ ՚ի գով շնէ:
 - Պայծառ արև առաւօտու
 - Շող արձակէ ճաճանաղեղ,
 - Լը մանրագոյն ալիք ծովու:

Ն Ե Ք Ե Ք Ն Ե Ն Ի Ք Ե Ք

Կրտսերական պոլիտ. 1 Յունիս

ցուցեց որոնք ժողովրդեան յստաջանքի մեծ իր շնորհիւ ու գերու և դարուս պահանջած թոյլտուութիւնները տրուելու դէմ կրկնեան. և այս բանս բաւականապէս կը բացատրէ լրագրաց սմանց անհաշտ թշնամութիւնը լրտ Ներքոյ թիւին դէմ:

Եւ երբ կը համարիմք յիշատակել այս տեղս Ներքոյ կառավարութեան մտերիմ քաղաքակալութիւնը Ներքոյ թիւին խնդրոց մէջ, և մանաւանդ հաշտութեան հետ. բանցի յայտնի է ամէնուն անկեղծ բարեկամութիւնը որ կրտսեր այս երկու տեղութեանց մէջ:

Լճիկոյ Լափուհայնի դէմ անբարեգործութիւն:

Յունիսի 16-28ին կէսօրը վեց ժամ անցած օգոստոսի 16-ին իր թաղական ընկերութիւնը իւր գաւազանքով և Լճիկոյ Լափուհայնի տիկնոջ Վեմպիլի ճի գրքին պարտութեանց Գրեթէ նոյն ժամանակ միջոցեւ արքայական կառքը յիշեալ պարտութեան բակը կրկնեար, վայելու չկերպի. հազուած մարդ մը տեսան որ կերթար կու գար պարտութեան դրան առջև, որպէս թէ թագուհոյն երէքը կրտսերը: Բայց մէկը ու շարքութիւնը չբար և այս բանին, և բանի մը վայելեան ետև երբ որ արքայական կառքը դուրս ելաւ, յիշեալ մարդը անմիջապէս յարձակեցաւ թագուհոյն վրայ և անոր երեսին զարկաւ թիւթի գաւազանաւ. մը զոր ձեռքը բռնած էր. Հարուածը մեծ վնաս մը չբար, միայն թագուհոյն գլխարկը քիչ մը աւրեց:

Եւ երբ անպարտը իսկայն բռնեցին և ձեռքէն գաւազանը առնելով՝ այնպէս մօտ պահակը (գուլուգ) տարին ու յանձնեցին: Թագուհին Պուրէնկէմի արքունի պալատը դարձաւ և նոյն երեկոյն կարող եղաւ թատրոն երթալու:

Եւ յանրագործին անունը Ռոպերթ Բէթ է և զինուորական դասուն կրկնաբերի. բայց տա կաւին չյայտնուեցաւ թէ ինչ պատճառաւ այս շարագործութեան ձեռք զարկած է:

Յունաստանի մէջին պատճառաւ Ներքոյ տեղութեան և Վաղրիկոյ հասարակապետութեան մէջ պատահած տարածայնութիւնը բարեկամութեան լը մընցաւ: Սեփի Ներքոյնի կառավարութեան անջնայն պահանջները որ տակաւին ՚ի գործ դրուած չեն, փոխանակ Ներքոյնի պայմանագրութեանը համեմատ ՚ի գործ դրուելու, Ներքոյնի մէջ հաստատուած դաշնագրութեան համեմատ ՚ի կարգի պիտի դրուին: Աւտի յիշեալ երկու մեծ տեղութեանց մէջ եղած դեպքանական յարաբերութիւնները և բարեկամական կապակցութիւնները կատարելապէս նորոգուեցան:

Բնդ հանրապէս մեծ հանդարտութեան մէջ է թէ ներքին և թէ արտաքին քաղաքականութիւնը: Փոքր ինչ խռովութիւնները որ ծագած էին Պուրիայի և Վաղրիայի մէջ ըստ մեծի մասին դաւարեցան: Իսկ արտաքին քաղաքականութեան յաջող և մտերիմ վիճակին ապացոյց մը կրնայ ըլլալ Ներքոյնի տեղութեանց փոխանորդներուն խմբովին ներկայանալը օգոստոսի 16-ին Պուրիային, որուն բարեբաղդ ձանապարհորդութեանը և որջամբ դարձին վրայ իրենց անհամակամ մտերիմ ինդակցութիւնը յայտնելու դէպքին: Սեփի Ներքոյնի Ներքոյնի գետնայն սրբ Վերթ թիւթու Ներքոյնի գետնայն խմբին կողմանէ շնորհաւորելով զՆերքոյնի Վեհափառութիւնը ըսաւ. թէ անձնուներ ձերմեռանդութեան ապացոյցները, զոր իւր ձանապարհորդութեան ժամանակը ընկալաւ իւր հպատակներէն իրաւացի տուրք մը են իրեն նման առատաբար Վայսեր, որուն վրաս որ հոգատարութիւնը իւր ժողովրդից երջանկու թիւնն է: Օգոստոսի 16-ին, որուն արտաքին գործոց պաշտօնէն թարգմանեց այս խօսքը. խիստ մարդասիրտութեամբ պատասխանեց. և յետ այնորիկ իւրաքանչիւր դեպքանական հետ խօսեցաւ, իրենց թագաւորին առողջութեան վիճակը հարցընելով:

Վայսերական հրովարտական հետեւեալ փոփոխութիւնները եղան:

1- յորին նախորդ կուսակալ Վաղրիկոյ փաշան Վեթնիկի կառավարիչ անուանեցաւ փոխանակ Ներքոյնի փաշային, որ Նոտտուրեկո պոլիտիկոսի դաշնայն անձնական տիրութեան պատճառաւ:

2- Ռուսի նախորդ ընդհանուր կուսակալ Նոտուրեկո փաշան՝ Ներքոյնի կառավարիչ կարգեցաւ:

3- Վարդանէլի նախորդ կառավարիչ Հասան փաշան՝ Ռուսի ընդհանուր կուսակալ կարգեցաւ:

4- Վաղրիկոյ տեղակալութիւնը (գայմագամբ) Վոտտաֆա էֆենտիկոյ յանձնուեցաւ:

Իսկ Ներքոյնի տեղակալ Վայսի պէյը Վեթնիկի տեղակալ անուանեցաւ, և Ներքոյնի տեղակալութիւնը Ներքոյնի յանձնուեցաւ:

Նոտտուրեկոյ օմանեան դեպքուն Վեթնիկոյ փաշան, որ Վաղրիկոյ գացած էր Վարձագոյն Վրան կողմանէ շնորհաւորելու համար Հոլանտիոյ թագաւորին արքայական ամսուրը երէքը, ընկալաւ յիշեալ թագաւորէն Վաղրիկոյ կարգին նշանը:

Վարձագոյն Վաղրիկոյ իշխանը, որ Վարձագոյն Վրան կողմանէ դեպքուն է ՚ի Փարիզ, պատուոյ

Լէգէնի մեծ պաշտօնատար (կրանդ-օֆիսի) անուանեցաւ հասարակապետութեան գահերէցին:

Վանապէս արտաքին գործոց պաշտօնէն Վերքոյնի փաշան Վաղրիկոյ հասարակապետութեան գահերէցին պատուոյ Լէգէնին մեծ խաչը ընկալաւ:

Օմանեան կառավարութեան և Վաղրիկոյ արքունեաց մէջ եղած մտերիմ բարեկամութիւնը պատճառաւ, Վարձագոյնի թագաւորը հաշտեցաւ սուրբ Վաղրիկոյի և Վաղրիկոյ կարգին հետևեալ պատուոյ նշանները շնորհեցաւ Վարձագոյնի Վրան քանի մը գլխաւոր պաշտօնատարաց:

Վարձագոյնի Վեթնիկոյ Վեթնիկոյ փաշային և արտաքին գործոց պաշտօնէն Վերքոյնի փաշային յիշեալ կարգին մեծ նշանները արուեցան Վայց Վեթնիկոյ փաշային նշանը աղամաններով զարդարուած և խիստ մեծազին է:

Վեթնիկոյ երէք պատուական տուփեր աղամաններով զարդարուած և թագաւորին պատուէրը վրանին շնորհուեցան մէկ պատերազմի պաշտօնէն բարձրագոյն Վեթնիկոյ Վերքոյնի փաշային, միւսը բարձրագոյն Վեթնիկոյ Վերքոյնի փաշային՝ որ թեղանթարանին վերատեսուէն է, և երրորդը մեծ ծովապետ Վերքոյնի փաշային:

Վերքոյնի կարգին մէջ հրամանատար Վայսի անուանեցան Շէլքէթ պէյը՝ որ Վարձագոյնի Վրան ատենագ պիտի է, Նուրէտի պէյը՝ որ կայսերական ատենին թարգմանն է, և Վիսմիլ պէյը, որուն յանձնուած է դեպքանները արքային ներկայացնելու պաշտօնը: Նոյն կարգին Վայսի անուանեցան նաև Վեթնիկոյ պէյը՝ որ անցագրաց գրատան տեսուչ է, և Վարձագոյնի Վրան թարգմանատան անգամ հայազգի պարսն Վերքոյնի:

Վարձագոյնի Վուր իմանալով որ հարկապահանջները երբեմն նեղութիւն կուտան Յունաց ժողովրդեան անոնցմէ անձնական հարկը (խարս) պահանջելու ժամանակը, որոշեց որ այսուհետև Յունաց պատրիարքարանը ազգային գլխաւորաց ժողովոյն հետ միաբանութեամբ հաւաքէ այս հարկը օրինաւ որ կերպիւ առանց նեղութեան և որ հասարակութիւնը, և ժողովեալ գումարը պատրիարքարանին միջոցաւ վճարուի արքունի գանձուն: Յունաց ազգը խիստ երախտագիտութեամբ ընդունեցաւ այս մարդասիրական կարգադրութիւնը, որ նոր ապացոյց մը է անտարակոյս օգոստոսի 16-ին յիշեալ ազգին վրայ ունեցած հայրական ինտուսը:

Վեթնիկոյ բանտերը մօտիւ տը Վաղրիկոյ ընկերութիւնը իւր ընկերին և իւր երկու բարեկամացը, տը Վանապէս և տը Վանքո աւտուն, անցեալ ամսոյ 19ին հասաւ ՚ի Նոտտուրեկոյ պոլիտ Նոտտանի ընկերութեան շագենաւով: Հե-

ՅՈՏՆ ԾԵՐՈՒՆԻՒՄ ԵՒ ԻՕՍԻԵՐԸ

(Հարանակութիւն 1)

Նստուած կը տարածէ երկրի վրայ հարստութիւնը հասարակութեան երջանկութեանը համար և չէ թէ առանձին մէկուն կամ մէկային, ուրեմն հարստութիւնը վայելելը ամէնուն է. ամէն մարդ Վոտուոյ ինքնաբեր սերունակիցն է: Բայց արդէն կրնան մտնալ որ ձայներն կը բարձրացնեն. «Ես իմ կարողութեամբս այս բանը վստահեցայ. ինչու ուրիշն ալ պիտոյ վայելէ»: Կարողութիւն. ո՞վ ողորմելի կարողութիւն... կարող եղիւ ուրեմն նոյն դիպած հարստութեանը չզատուելու. կարող եղիւ բեզի պատրաստութեամբ փոխանակելին խառնելու. կարող եղիւ Նստուածը բեզի ընելու հարցմունքէն փախելու. «Կարող եմ ամէնուն համար քու ձեռքը յանձնած պարգևս դու միայն բեզի յափշտակեցիր»: կարող ես, անանկ չէ. այն, կարող ես նոյն հարստութիւնը ոչինչ բանով կորսնցնել ու միտի դառնալ տեսնալ. կարող ես վայելեանի մը մէջ դու իսկ ինչալ ոչնչանալ... Կարողութիւն, անհա քու կին կարողութիւնը որով կը պարծենաս...:

Բայց այս խօսքերէս ետքն ալ կ'ուրեցնեմ. Նոտան այն հարուստին որ ողորմութիւնը կրտսեր այս հազար երանի այն ողորմելիին որ ողորմութիւնը չգտնար:

Վստաքերը ըսելու ատեն տեսայ որ ձերուն լոյն աշխարհը կը լեցնէ:

(1) Տես լրագրոյս 365 և 364 թիւերը:

Վեթնիկոյ կը պիտի մարդուս ձերու մը արցունքը՝ երբ որ կը մտածես որ զիմացինդ պատանի մը չէ լացող որուն ախարհքիս մէջ դեռ կարելի է ժամանակը պիտոյ ըլլայ միտեալով լու. այլ ձեր մը որուն ձեռքները ու գլուխը կ'երբան ու գլուխը զմանի ցուրտ քարի մը վրայ նստած՝ հոն մնալը կը ըստես...:

Վոտուոյ այս ձերուն լոյն խօսածներուն մէջ զիտեցի որ թէպէտ միշտ ընդհանուր կերպով կը խօսեն բայց ինչի առանկ կ'երն նար որ իւր ըսածները ինքնին վրայ խորհրդաւ որ վերաբերու թիւն մը ունենին. իւր արցունքը, խորունկ տխրութիւն իմ կարծիքս հաստատուէ. իւր անարուեստ ու ձիւնափայլ մտքիւր երբ որ հովէն կը տատանուէին, ու ինքը բարին վրայ նստած ձեռքը դէպ ՚ի երկինքը տարածելով խօսելու սկսէր մահուան ու Նոտուոյ վրայ, կը կարծէի որ տեսնալ Յունաստանի հիւր նայատակ կործանած փիլիսոփայութեան տաճարին փոշոյն մէջէն դեռ մէկ վերջին հոգի մը՝ որ զիմեաւալ սիւներուն վրայէն բարձրանալով ու խառնելով իւր ընկերներուն ածիւնը՝ կ'ուզէր ալ կանջ դնել իրենց մարած ձայնին: Իւր լոյն ու կնճռոտ ձակոնի վրայ խառնութիւնը դեռ բոլոր իւր պայծառութիւնը իրեն շառաւ իրենց կը պարտոցը նէր, այլ աւաղ. ասիկա երեկոյեան վերջին պահոյն լոյն էր որ պիտոյ հալէր զիշերվան կոխած միտոյն մէջ: Վեթնիկոյ թէպէտ խորունկ ձերու թիւ

- Խաղան յեզերս նշուագեղ:
- Թուրք յեթերս լուսաթուրիչ
- Խաղաղութեան լուր գուշակին:
- Սաւառնաթիւ և ՚ի կրտիչ
- Յօդ և ՚ի ծով լուղան ճախրին:
- Բոյլք աստեղաց կրեբոսին
- Լուսացնող բեզ շողոյն
- Իւր մինչ յերկնից փերսն ծագէ:
- Ի նեղուցէ գեփուրք շնչն:
- Ի Պոնտոսէն նաւք փոթորկեալք
- Իւր հասանէն իւր ապաստան
- Իւր առաջի մեծի դաշտիդ
- Չգին խարխիս անշարժական:
- Երամազայ տաճարն ահեղ
- Երկնաճրար հսկայն Լէոս
- Ի հանդիպոյ բեզ հայեցեալ
- Ողջունաբեր սայ բեզ խորխոյս:
- Ի հիւսիսոյ շնչն ուժգին
- Սերթ Բօրէաս և մերթ Լուրս:
- Հալածական դարձուցանեն
- Բզտաղտակին բո ըզ՛ուտոս:
- Սիրաբողբոջ դարձիւր անջ
- Երբ և զիմ տնկոյս արմատ:
- Պտղիւնաւէտ քե ու ձաւցի
- Սաղարթնիստ ձիւղս տնհաստատ:

Ի կոտանդ նու պոլիտ. ՚ի 10 Յունիսի 1850
ԱԲԵՏԻՍ ՊԵՐՊԵՌԵԱՆ
Գործակալ ազգային լրագրոց:

տեւալ օրը մօտի տր | ամարթինը 'ի Պալմա | Լ
ման գնաց բարձրագոյնը | Այնչաւ փառային պա
լտոր , որուն հետ երկու ժամէն աւելի տեսու
թիւն ըրաւ , և յունիսի 24 ին պատու ունեցաւ
օգոստոսիս . կայսեր ներկայանալու : որ խիստ
մարգարտութեամբ ընկալաւ զինքը : Կ հապառ
Սուրբանը նմանապէս շատ բազորութեամբ ըն
կալաւ տը Ը անպորան և տը Ը անբօ ազնուական
պարունները , զորոնք մօտի տը | ամարթին վեհա
փառ կայսեր ներկայացոյց :

Յիշեալ հոգեւոր մտտեւագիրը՝ ամէն կերպ
մեծարանք ընդունելէն ետեւ՝ յունիսի 26 ին նոյն
չոգեհաւով մեկնեցաւ Իզմիր երթալու , ուսկից
իրեն նուիրուած ագարակը պիտի երթայ :

— Կնցեալ ամսոյ 30 ին հասաւ 'ի Արտանդնու
պօրիս Լ զբիպտական կառավարութեան Ռաշք շը
գեհաւը , որուն մէջ ինը պատուական մատակ ձի
կայ . զորոնք բարձրագոյնը Լ զպատ փառան ըն
ծայ կը յու զարեթ օգոստոսիս . Սուրբանին :

— Օ ինուորակն գպրոցին հարցաքննութեան
հանդէսը անցեալ ամսոյ 24 ին փառաւոր կերպիւ
կատարեցաւ 'ի ներկայութեան վեհափառ կայ
սեր և տերութեան գլխաւոր պաշտօնատարաց :
Լ յս հանդէսին մէջ ներկայ էր նաև մօտի տը
Լ ամարթինը : Լ յիս օրէն ետեւ միեկնոյն փառա
ւորութեամբ տեղի ունեցաւ ճարտարութեան
և բժշկականութեան գպրոցին հարցաքննութիւնը
որուն ներկայ էր նաև օգոստոսիս . Սուրբանը
և երեւելի պաշտօնատարը : Լ շահեբանները ընդ
հանրապէս գոհ ըրին զհանդիսականները իրենց
յառաջադիմութեանցը վրայ :

— Կնցեալ շաբթու ամէ 'ի վեր Յունաց պատ
րիարքարանը երեք անգամ ժողով եղաւ , ուր
գումարուած էին պաշտօնի մէջ գտնուած Լ յը
եպիսկոպոսներ , և Լ յպիսկոպոսներ , նմանապէս
վաղեմի պատրիարքներ , Լ յըբեպիսկոպոսներ և
Լ յպիսկոպոսներ : Լ յս ժողովոյն նպատակն էր ,
որպէսզի Արտանդնուպօրոյ Յունաց սուրբ օրէն
հոգոր անկախ ճանաչէ և ընդունի զսուրբ սիւն
հոգոր Լ յթէրի : Կերեթ թէ այս կրօնական
խնդիրը շատ բնութիւններէ ետեւ որոշուեր է
հետեւեալ գլխաւոր պայմանաւ . այսինքն Լ յթէրի
սիւն հոգորին նախագահը նոյն սիւն հոգորին ըն
տրուի և Սթն թագաւորէն հաստատուի :
Լ Կախողահարութիւնը մինչև ցմահ տիրէ , իսկ անոր
փոխաններէն ետեւ նոյն ժամանակուան Լ յտիկի
մետրապօլիտը յաջորդէ անոր :

— Աշտունի պատուելի Յօհաննէս սարկաւազը ,
որ դպրատանց վերաբերեալ իւր ուսու մտախրա
կան և ազգասիրական ջանքովը ծանուցեալ է
Լ զգիտ մէջ , ըստորում վսեմափայլ ճատեան աղ

գաննամ Լ յիրայից շնորհիւր Լ յիկալից իոյ վիճակին
գպրոցները պայծառացնելու և չեղած տեղերը
նորէն հաստատելու մեծապէս հոգ տարաւ , նոյն
վիճակին Լ յաջորդ գերապատիւ Սուրբաննոս
սրբազան Լ յըբեպիսկոպոսէն մօտ օրերս վիճական
մը ստացաւ ըստ ինդրոյ Լ յիկալից ազգային
հոգաբարձուաց , որպէսզի Լ յանշի չարխափան
սուրբ Լ յտուածածնի վանաց միաբան վարդա
պետ ձեռնադրուի : Աստի Արտանդնուպօրոյ
ազգային հոգեւորական գերագոյն ժողովը՝ նախա
գահութեամբ ամենապատիւ սրբազան Սուրբար
քին քննելով զյիշեալ պատուելի սարկաւազը՝
վարդապետութեան արժանաւոր համարեց և
հաստատեց իւր ձեռքը ունեցած վիճակները :
Սուրբոյ անցեալ ամսոյ 11 ին Հոգեգալստեան
կիրակի օրը Ս յիկալից սուրբ Լ յտուածածնի ե
կեղեցոյն մէջ մեծ հանդիսիւ վարդապետ ձեռ
նադրեցաւ Արտանդնուպօրոյ նախորդ Սուրբարք
ամենապատիւ Սուրբէտ սրբազան Լ յըբեպիսկո
պոսէն 'ի ներկայութեան Լ յեպիսկոպոսի ժողովոյն :
Լ յիս նիւթք թէ Աշտունի արժանապատիւ Յօ
հաննէս վարդապետը այսուհետև ևս ստաւել
նուիրէ պիտի իւր անձը հոյսագրի մանկանց ու
սու մտական և հոգեւորական յառաջադիմութիւնը
որպէսզի կարող ըլլայ ստուգելու և աւելցնելու
հասարակութիւնը իւր վրայ ունեցած համարումը :

ԱՐՏԱԿԱՅԻ ԵՒ ԻՒՐ

ԱՐՏԱԿԱՅԻ . 16-28 Յունիսի : Ս Ե հապառ
Ս յըթորիս թագուհոյն և Լ յպերթ իշխանին
երրորդ արու զաւկին մկրտութեան հանդէսը ամ
սոյս 10-22 ին շաբաթ օրը կատարեցաւ Պուքէն
կամ պալատին մատուռին մէջ՝ Վանդորպէրի
գերագոյն Լ յըբեպիսկոպոսէն , և երեկայ իշ
խանը չորս անուն ընկալաւ որ են Լ յըթուր Լ յու
լէմ , Լ յթորիք և Լ յպերթ : Լ յիս կնքահայր ու
նէր այսինքն Լ յուսից բարձրագոյնը արքայա
զուն իշխանը և Ս յուսից իշխանի դուքսը , իսկ
կնքամայրը Լ յա Սաքս Լ յուսից գրաստիս էր :
որուն փոխանորդ եղաւ Վէնթի բարձրագոյնը
արքայազուն դքսուհին : Լ յըթուր թագուհին և
Լ յպերթ իշխանը սրահը կրմններէն երաժիշտները
սկսան նուագել նոր եղանակ մը զոր յիշեալ է ձ
խանը շնորհ էր :

— Այստեղի Ս յըթուր մէջ կը կարդային
« Լ յսոր կէտը մէկ ժամ անցած ազգային ե
րեսփոխանաց խորհրդարանին անդամներէն գրե
թէ հարիւր հօգի գումարուեցան լրտ Լ յըթու
թինին բնակարանը 'ի Վէրթըն-Կարաբնա , նուի
րելու համար Լ յաթի Վէրթընթին 'իւր լծակցին

լրտ Լ յըթուրթինին կենդանագիրը ոտքի վրայ
նկարուած 'ի նշան իրենց տնտեսական յարգա
նաց և իրենց սքանչացման յիշեալ ըրտին հա
մար իրբեկ կենցաղագէտ սնեձ , և յարացոյց ի
րենց վտաահութեանը՝ զոր ունին անոր բարգաւ
կան ընթացիցը վրայ 'ի մասին Լ յըթուր արտորին
գործոց : Լ յս պատգամաւորութեանը սուսկնորդ
էր լրտ Նէմն Ս յիւարդ , որ բարեմաղթական
ճառ մը կարդաց գերակրօնուհոյն առջև : Լ յրտ
և Լ յաթի Վէրթընթինը խիստ զմայրեցան և սրբ
տերնին շատ շարժեցաւ տեսնելով Լ յսարակաց
խորհրդարանին մէկ մեծ և ազդու մասին այս օ
րինակ զգացումները . ուստի իրենց երախտագի
տութիւնը յայտնեցին այս յարգական պանծալի
ցոյցին համար՝ մանաւանդ այսպիսի ժամանակի
մը մէջ : Լ յրտ Լ յըթուրթինը հրապարակաւ յայտ
նեց պատասխան տալու ժամանակը՝ թէ իւր
գլխաւոր նպատակն է հաստատուն պահել բա
րեկամական կապակցութիւնները բոլոր օտար
տերութեանց հետ , որչափ որ այս բանը կրնայ
միաբանիլ Լ յըթուր պատուոյն և օգտիցը հետ :

Տերմուանդ ծախահարութիւններով ընդուն
ուեցաւ անոր այս ատենախօսութիւնը , նմանա
պէս գերակրօնուհոյն պատասխանը :

Կենդանագիրը , որ Վէրթընթին քաշածն է , 500
լրտ սմէրթինա արժեց , այսինքն 55,000 զուրուշ :

— Փոխադարձ իրարու օժանդակութեան կերպ
թիւնները զարմանալի յառաջադիմութիւն կրնեն
և կըրարանան Լ յըթուր մէջ : Լ յս ընկերութեց
թիւր առայժմ՝ 14 հազարի կը հասնի , որոց բա
ժանորդ են , մէկ միլիոն 600 հազար անձինք :
Ս այր դրամին 160 միլիոն Ֆրանքի կը հասնի , ու
տարին 70-80 միլիոն Ֆրանք եկամուտ ունին :

ԳԱՂՂԱՆ . Փորից 17-29 Յունիսի : Լ յսարակապե
տութեան գահերեցին տարեկան թոշակը աւել
ցնելու խնդիրը ամսոյս 12-24 ին ազգային օրի
նագրական ժողովոյն մէջ որոշուեցաւ 354 բուէ
ով ընդդէմ 308 բուէից , այսինքն 46 բուէ առա
ւելութեամբ : Աստի 2,160,000 Ֆրանք պիտի
վճարուի գահերեցին փոխանակ իւր բարձր պաշ
տօնին համար ըրած արտօնոյ կարգի ծախուցը :
Լ յայց այս որոշումը մեծ ազդեցութիւն ըրաւ
խորհրդարանին վրայ . բանիկ կերբեթի թէ աջակող
մեան պատգամաւորներէն շատերը վախերկուան
հաճութեան բուէ տուած են , ըստորում զօրա
պետ Ը անկարնիէ , որ Փարիզի զօրաց ընդհանուր
հրամանատարն է , բեմը ելելով համառ օտ առե
նարանութիւն մը ըրաւ . որուն մէջ սպառնալիք
կրտեսնուէր խորհրդարանին մեծագոյն մասին

մարած՝ այլ իր միտքը մտածմունքով մը վառվե
լու ստեն այնպէս կը ցոյցանային որ իր գառամու
թիւնը կրմունայիք : Հարիւր կտոր ընես գայլա
խաղը , դարձեալ իր կայծը պիտոր հանէ :

Ս յըթուր և իր ալ շարժ ու փառաւոր մօրտը
կրկատարելով որձեր իմաստնոյ մը ճշգրիտ պատ
կերը : Լ յըթուր և երկ համակրութիւն մը սկսայ
զգալաս մարդուս վրայ . իր անկեղծ խօսքերը ,
շարժմունքը ու դէմքին նկարագիրը մեկէն կը յայտ
նէին մէծ տոհմէ ըլլալը : Թէպէտ հայ ուսմը
ալ բառ , այլ ազնուականութիւնը վրայէն կրբու
րէր . ուստի այսպէս հանդամներէն զուր և
սանկ գերեզմաննոցը բնակիլ : Արկին ու երեքին
աղաչեցի որ պատմէ ինձի իր մեղամողձոտութե
պատճառը , զուրցէ իր անունը . բայց այս բանիս
վրայոք և ոչ բառ մը առաւ բերանը : Ս յայն
այսպիսի ըսաւ .

— Կարգ իններէն ամենք դ ժբարդ տարելու սահ
մանված են . երջանիկ կրնան սեպել ինքզինքնին
այս փոփոխութեամբ որ , եթէ նոյն դ ժբարդութե
թիւնը իրենց երջանկութիւն ու զեն սեպել : Լ յնչ
օգուտ դ ժբարդ էսպի մը սգոտ արկածները նա
բափթիթ հասակի մը առջև տարածելն . ինչու
պարտիզին փափուկ ու շէն վարդը երթամ ցուրտ
ամայի անապատին մէջ թաղելով : Լ յիկ վերջը ինչ
կ'ու զեւ որ պատմում այն բաները որոնց և ոչ
չաքը կայ այսօր . երբոր կրմունքով մարդկային
իրաց ունայնութեանը վրայ , երբոր կրկտրհիմ
այն ազգերուն , տէրութիւններուն ու իրենց

ժամանակին մէջ հոյակապ ու մեծ անուն ստացած
բաներուն որոնց և ոչ հետքը կը գտնուի հիմա ,
ամենաւր կ'ու գայ՝ այլ մանաւանդ թէ կը ցաւիմ
մարդկութեան վրայ : Կնցան դարերը , եկան
այլեայլ սերունդներ ու ապրեցան այնպէս իբրև
թէ եկած ուսպրած չըլլային . ուստի քեզի ան
ցած կեանքի մը բաները պատմելը ուրուսկանի
վրայ խօսիլ է : Կնձմե ուղած պատմութիւնը այս
վայրկեանիս մէջ պէտք է փնտուես . վայրկեան մըն
եմ , և գուցէ բարձր աշխարհքու վայրկեան մըն է :

— Երեսները իմ հետաքրքրութիւնս չեցին
լէն ետքը աւելի օտարկացուցին . բայց անօգուտ
իրեն բնական եղած յունական յամառութիւնը
միշտ մեթեց իմ խնդիրը : Կաւե կ'ու գէր հոս
տեղս վերջը ընել իրեն խօսակցութիւնը որնոր կը
կարծէր թէ ինձի համար ձանձրութիւն մը ըլլար :
Կըտէր :

— Օրեւ եմ ու աղքատ , գու երիտասարդա
կան գուարթ հասակիդ մէջ գեռ նոր կ'անցնիս
կեանքին կանանց , զարդարուն անտառներէն ,
հազար պակաղարդ տունկերուն , հազար անու
շահատ ծաղիկներուն մէջ՝ երկ ախպէ՝ քիչ մը՝ ինչ
յարգ կրնայ ունենալ քեզի համար երեսնէ ձգված
ու փոշիակց՝ անմանթ անկեան մը մէջի կանգի
մը չոր կոճիկ . ինչ հաճոյ բան մը ունի վրան
խեղձ արմատը , մերկ , առանց ոտի , անպատու . . .
այլ թիւր , հանդուրժէ թէ որ կ'ու գես գեռ քիչ
մը իր տեղը . մի փախնար , քիչ ատենէն հոգ
զինքը բոլորովն ծածկելով՝ մնացած ինքզնութիւն

ալ պիտոր թաղէ յաւիտեանական դարերուն խո
րունկ անդունդը : անատենը . . . անատենը ալ
խօսիր . . .

— Չէ . չէ . խօսէ . ասանկ մի մտածէր , ոյլ ծե
րունիդ . ըսի իրեն : Իրաւ երիտասարդ եմ ,
այլ սիրտս ծերացած է . կենաց ծաղկապիւռ
դաշտերուն մէջ միշտ աւելի աչքս կը պարնէ ա
ւերակ դիք մը , հոն կ'երթայ ու շագրութիւնս
կարծես թէ կամացուկ մը ցուրտ շնով մը ինձի
կըտէ : Կրտեսնա՞յ այսպի վայի բոլ թիւնը , տես
որչափ հեռու է ինձմէ . լաւ , որ մը դըրացի պի
տոր ըլլամ :

— Կանկ է նէ չես ձանձրանար իմ հին երկայ
նաբանութենէս . ըսաւ ծերունին ծպտեցով :

— Աչ երբէք . գու հոգւոյն ձայնը ինձի կը լսեցը
նես . ոյլ կը ձանձրանայ իր հոգւոյն ձայնը լսելն :

— Արդեակ , կեանքը ձանձրայ մըն է . կամ հոս
կեց երթան կամ հոնկեց , որ դաշտէն որ ձորէն
անցնիս , են վերջը նոյն եզրը պիտոր գտնվիս ,
նոյն վիճին բերանը : ՄԱՀ : Լ յնչ զգաղարդ , ինչ
հոգ ունենաս , են վերջը մէկ բան մը միայն պի
տոր յիշես , ԱՄՍՈՒԱՏ : Օրեւ է քեզի հետ խօ
սողը ու նոյն իսկ ծերութեան փորձովը կ'ըտ մ
համարձակ թէ քանի որ կապրիմ ամէն տեսածիս
և զայցածիս մէջ միշտ տեսայ և իմացայ յստու
ծոյ ձեռքը : այն . « առանց յստուծոյ կամացը և
ոչ տերև մը կը շարժի » :

դէմ, և թէ հաճութեամբ և սուր զըջան այս գործոյն : Օրոտակ և Շանկարնիէն հրամանին տակ առայժմ հարիւր հազարի չափ զինուոր կայուածի խորհրդարանին մեծագոյն մասը համար ձակեցաւ անոր խնդրոյն դէմ որոշում մը ընել այս բանին գէշ հետեւութիւնները մտածելով :

Արտաքին գործոց պաշտօնեայ զորապետ Ա. հիթը ազգային երեսփոխանաց խորհրդարանին նիստին մէջ որ 'ի 9-21 յունիսի հետեւեալ կերպիւ յայտնեց Նիզըղի և Կարղիլի տէրութեանց մէջ եղած տարաձայնութիւնները : «Պատիւ կը համարիմ ինձ ծանուցանել խորհրդարանին, թէ Մեծին Բրիտանիոյ կառավարութիւնը կը համար Յունաստանի գործոց կարգադրութիւնը համար, ընդունել Արտաքին գաշտարութիւնը : այսինքն Մեծին Եղած գաշտարութեան այն պայմանները որոնք տակաւին 'ի գործ դրուած չեն, պիտի փոխանակէ նոյն նիւթոյն համար դրուած պայմանացը հետ 'ի գաշտարութեան արտաքին 'ի 7-19 ապրիլի : Առտի շտաբակապետութիւնը Կահիրէցը հրաման տուաւ ինձ յայտնելու Մեծին Բրիտանիոյ դեպարտմենտին, թէ Կարղիլի կառավարութիւնը կը ընդունի այս կարգադրութիւնը, և հետեւեալ Կարղիլի հասարակապետութեան և Նիզըղի կառավարութեան մէջ եղած բոլոր տարաձայնութիւնը գաղարեցաւ : »

ԱՐՇԱՍԵՆ. 6 Յունիսի ըստ նոր տուածի : Կարտինալ Նիզըղիէն ինչ մտնողէի կառավարութեան յուզարկած բողոքանաց թղթոյն պատասխանը : Սիբրիէի լրագիրը կը հրատարակէ իւր թերթին մէջ որ 'ի 20 յունիսի, Արտաքին գործոց տեսուչ և պաշտօնեայ ժողովոյն նախագահ պարոն տ' Աճէյի հիմնաւոր իրաւունքներով կարգարացնէ եկեղեցական ատենանին ընդհանր և ձրանցոնի արքեպիսկոպոսին գաղտնաբերութիւնը, որոց դէմ կը ստորագրէ յիշեալ կարտինալը : Ար հրատարակէ նաև թէ այն դէպքերուն մէջ որոց դէմ Հռոմայի Մեծը գանգատ կընէ, «Պաշտօնեայ ժողովոյն և տէրութեան ուրիշ իշխանաւորաց գործողութիւնը խիստ ճշգրտութեամբ իւր իրաւանց և իւր պարտաւորութեանց սահմանին մէջ բովանդակեցաւ, և թէ իւր իրաւունքը անփաստ պահելու և իւր պարտաւորութիւնները կատարելու համար, ուրիշ որոշման մը չէր կրնար հետեւիլ : Կը յուսայ թէ ինչ մտնողէի եկեղեցական ընթացքը այնպէս պիտի ըլլայ, որ չտոկոսէ զիստ ավարտութիւնը իւր վրայ հարկ եղած ծանր պարտաւորութիւնները 'ի գործ դնելու, որոցմէ կարեալ են կառավարական իշխանութեան յարգը, հնազանդութիւնը օրինաց, հասարակաց բարեկարգութիւնը և տէրութեան հանգստութիւնը : Կառավարութիւնը իւր պարտաւորութիւնները չկրնար ետ ձգել, որչափ ծանր ալ երեւնալու ըլլան : »

ՔԱՆԱՔԱՆ ԼՈՒՐԵՐ
Չիւնիսի, 7 Յունիսի :

Մասիւ տը Ամարթիւնը և իւր լծակցը՝ ուղեկցութիւնը իրենց երկու բարեկամացը անցեալ ամսոյ 28ին Ռոստանի ընկերութեան շաքենաւով Կոստանդնուպոլսէն դարձան Իզմիր, և հետեւեալ օրը տէրութեան իրենց նուիրուած երկիրը գացին տեսնելու : Մասիւ տը Ամարթիւնը իւր ընկերներովը երէկ դարձաւ մեր քաղաքը, ուր 10-15 օր մնալով իւր հայրենիքը պիտի երթայ :

Բարաքիս Լիբարիտ անուն գաղղղարէն լրագրոյն մէջ կը խորհարարէ :

«Պատուիկ տարածայնութի մը կը տիրէ Հռոմէական հայոց պատրիարքին և իւր ժողովուրդեանը մէջ : Կը յուսայ թէ պատրիարքը շուտով վախճան մը պիտի տայ այս գայթակղութեան օրակոյն չարատաւորիքը վերագառնալու այս նիւթոյն վրայ : »

Վանի մը շաքենալի 'ի վեր ընդարձակ տեղեկութիւններ և գանգատներ կը համարին մեզ մեր հատկապէս պատուաւոր եղբայրներէն ընդդէմ Հասունեան հոգեւորական պատրիարքին հռոմէական Հայոց, բայց մինչև ցարսօր Հրատարակեցինք զանոնք, ակնուներով որ յիշեալ գերապետի պատրիարքը վերջապէս պիտի համոզուի լուսաւորեալ գարուս թոյլտուութեանցը համաձայնելու իւր ընթացքը : Կը քարեմաղթեմք որ մեր

ակնկարութիւնները 'ի դերի չեղնեն և միայն նութիւր շուտով յաջորդէ այս գայթակղական խռովութիւն և երկրաւակութիւն, որոնք անտարակոյս քրիստոնէական հոգեւորութեան նշաններ չեն :

Օմիւռնացի Տ. Յոհաննէսեան յարգոյ տիրացու Արդանը, որ Կոստանդնուպոլսոյ արժանապատիւ տիրացու Բրիտանիային յոռաճող էմաշակերտներէն մէկն է, իւր քաղցրանուագ բարեմաղթական երգերովը և ձայնաւորի նորահաս աշակերտները արժանաւորութիւն առաջնորդելով կը պատիւ ըրու բողոքիս հայազգի ժողովոյ եան օգոստոսիս Սուլթանը Իզմիր այցելութեան եկած ժամանակը : Մյս պատիւը, և թէ չեմք փոքր, ըստ մեծի մասին կու գայ մեզ արժանապարգ պարոն Բրիտանիային բարեյօժար և եղբայրական ինձանքէն, որով գրեթէ տարիաւ կու հոգ տարաւ երաժշտական նշաններով (նոթա) ձայնաւոր դաս տալ անոր : Առտի կը թու թամբ մեր մտերիմ շնորհակալեաց հաւատարմը հրատարակու մտաւցանել յիշեալ պատուական անձին :

Յարգոյ տիրացու Արդանը, որ իւր ներդրումը անհաւոր քաղաքի մամուրութիւններովը և քաղաքաբարոյ ընթացքովը իւր համազգի բողոքական իւր վրայ ունեցած համակրական սերը աւելցուց երէք ամիս միջոցին Կոստանդնուպոլսի երթալու, իւր բարեբար վարժապետէն կատարելու պէս սովորու համար երաժշտական արհեստը :

Փարիզի Սուրբատեան գաղղղի կարգավար արժանապատիւ Սորիուճեան Հ. Յոհաննէս վարդապետը անցեալ ամսոյ 29ին աւստրիական շոգենաւով հասաւ Իզմիր Արեւելիկէն գալով, և հետեւեալ օրը նոյն շոգենաւով շարունակեց իւր ճանապարհորդութիւնը Կոստանդնուպոլսի երթալու :

Յիշեալ գիտնական վարդապետը իւր մեկնելէն առաջ այցելութեան գնաց Ս. Մարտիան գաղղղին մանկանց և Հռիփսիմեանց գաղղղին աղջկանց, նմանապէս տեսութեան գնաց մեր հոգեւոր առաջնորդ գերապատիւ սրբազան Պողոս Բրեքպիսկոպոսին, որ եղբայրական սիրով և յարգութեամբ ընկալաւ զինքը :

Հռոմէական իտալացի բանաստեղծ և յան պատրաստից ոտանաւոր բան խոսող պարոն Ռեկարտի, որ իւր շնաջանութի բանաստեղծական տաղանդներովը մեծ համարում ստացած է Լիւրոպայի մէջ, բանի մը շաքենալի 'ի վեր Իզմիր գտնուելով, հաճեցաւ սուրբ Մարտիան մեր գաղղղին այցելութեան գալու երկու անգամ, ինչպէս ըլլալով մտերմաբար հայկազուն մանկանց ուսումնասիրական եռանդուն ձգանքը :

Կոստանդնուպոլսէն յուլիսի 5 ամաթուով կը ծանուցանեն մեզ, թէ առջի օրը ընդհանուր ազգային ժողովուրդը 'ի պատրիարքարանը, ուր գումարուեր են Վաքիս աշխարհական և հոգեւորական զըսաւորները, և միայն հաճութեամբ ամենուն 'նը Լիւրոսաղէմայ Պատրիարք ընտրուել է Օմիւռնացի գերապատիւ տէր Յոհաննէս սրբազան Բրեքպիսկոպոսը՝ փոխանակ հանգուցեալ լուսահոգի Կրակոս Պատրիարքին :

Մյս արժանաւոր ընտրութեան ետեւ ազգային ժողովոյն կողմանէ երկու վարդապետ, երկու քահանայ և երկու աշխարհական պատուաւոր անձինք սուրբ Լիւրոսաղէմայ փանառունը երթալով հրաւիրել են զիշեալ Արքեպիսկոպոսին 'ի պատրիարքարանը, ուր բոլոր ժողովականք օտը ելլելով մեծ յարգութեամբ ընդունել են շնորհաւորելով անոր պատրիարքական բարձր ստորիճանը :

Մյս աւելուոր լուրը անտարակոյս մեծ ուրախութեան առիթ պիտի ըլլայ բոլոր Վաքիս, մանաւանդ Օմիւռնացի հայ ժողովուրդեան, որ պարձանք կը համարի իրեն բողոքական ըլլալով նորընտիր ամենապատիւ Պատրիարքին :

ՆՈՐԱԿՈՑՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎՈՆՏՈՒ, 5 Յունիսի ըստ նոր տուածի : Լրէկի թրքոսի շոգենաւով հետեւեալ լուրերը ընկալանք Լիւրոպայէն : Ար Ռուպերթ ինչ խիստ երեւելի անձը, որ իւր քաղաքական տաղանդներովը և իւր հայրենեաց ըրած կարեւոր ծառայութիւններովը մեծ համարում ստացած է Նիզըղի մէջ, այս օրերս ձիէն ինչա

լով ծուռնը կտրեցաւ, և այս դժբաղդ դիպուածոյն հետեւութեան ամսոյ 2ին կէսօրին իւր մահկանացու ընթացքը կատարեց մեծ արունութեամբ մէջ ձգելով իւր բազմութիւն բարեկամները և բոլոր ազգը : Հետեւեալ օրը ազգային երեսփոխանաց խորհրդարանը գոցուեցաւ 'ի նշան անհաճական յարգանաց հանգուցեալ անձին :

Նիզըղի վեհապառ թագուհին ամսոյ 2ին ունկնդրութիւն մատոյց մտիւ Տրուսի աղ Վաքիսի Վաղղիլի գեպանին, զոր խիստ մարգատիւ թիւ և յարգանք ընկալաւ :

Վլիթորիա թագուհին Երեսին գաւազանով զարնող Ռուպերթ ինչ անուն շարագործին համար կը սուրբ թէ ինչ բիւ պակաս թիւ ունի եղբի :

ՓԱՐՔ, 6 Յունիսի ըստ նոր տուածի :

Վաքային խորհրդարանին մեծագոյն մասին մէջ եղած տարաձայնութիւնը ծանրանալու վրայ է : Պատրարքեան կուսակցութիւնը նախագահին ծախուցը համար 2,160,000 ֆրանքը ազգային ժողովէն ստանալէն ետեւ, այժմ հրատարակու կը խօսին և կառավարիկէն թէ անոր նախագահութիւն պայմանաւոր պէտք է երկարցնել մինչև օտար տարի : Մյս ինչիւր կերի թէ մտ օրերս պիտի աւաճարի ի ազգային երեսփոխանաց ժողովին :

Վրոնիէ գը լիւր լրագիրը կընէ, թէ Պապիպի մէջ ձայն մը կը տարածուի, որպէս թէ մտիւ տը Բերոսի մտ օրերս Բեքրուպուրկ պիտի երթայ մասնաւոր պաշտօնի մը, որուն նպատակն է Ռուսաց օգոստոսիս կայսեր եղբոր գումարը՝ այսինքն Սիխայիլ Լաւիլիէ Մեծ Կրօնի աղջիկը 'ի կուսութիւն ինչքեւ Հասարակապետութեան գահերէցին : Կըսուի նաև, թէ մտիւ տը Բեքր սիսին վերագառնալուն, արտաքին գործոց պաշտօնը անոր պիտի յանձնուի :

ՎԵՆԱ, 8 Յունիսի ըստ նոր տուածի :

Նշանակու թէ արժանի երեւելի գէպը մը չիայ : Վոսկանայի բարձրագոյն մեծ գումար որ ժամանակէ մը 'ի վեր այս մայրաքաղաքս էր, այսօր մեկնեցաւ իւր տէրութիւն վիճակները երթալու : Ամսոյ 4ին Վալիէսայի Ռոտովը թագաւորը Վալիսպուրիէն հասաւ 'ի Վէնա, ուր տեղ բանի մը շաքենալ պիտի մնայ կըսեն :

ԼՈՒՐԵՐ ԵՎ ԼՈՒՐԵՐ
Չիւնիսի, 7 Յունիսի :

Մեծ տրական գործերը ընդհանրապէս հանգարտութեան մէջ են : Նոր հունիսի աշիսնէն թէ պէտեւ 50-60 կողով եկաւ, բայց խիստ թարմ (թագէ) ըլլալուն, կըսուի վրայ մեծ պակասութիւն պիտի գտնեն առնողները : Մյս օրուան գինը 98-96 զուրու չէ չէքին : Տրոնը 205 զուրու չի կենդինարը գումարաւաճառ է : Մեծագոյն կուզուի 115-116 1/2 զուրու չի հոսան : Բամպակը նմանապէս կուզուի : այսօրուան արժէքը 300-310 զուրու չէ կենդինարը Նիզըղի ստակ փայլանու տին գինը՝ 65-67 զուրու չէ, իսկ թրքոսի տեսակինը 90-92 : Խահիզէն զիւրաւաճառ է 810-850 զուրու չի հարիւր հոսան :

Ինչպէս գրամատիոն-թեան :

Լնտոն	111 1/2 - 111 3/4
Մարտի	173 1/2 - 174
Թրքոս	368 - 370

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Վաղղղական գաղղղ 'ի Օմիւռնացի : Մշակերտաց ամառուան արձակուրդը (վաքան) վաղը ամսոյ 8-20ին կսկի, և ըստ լատինացոց օգոստոսի 12ին երկու շաքի օրը կը վերջանայ, որ օրը գաղղղին զանազան ուսմանց գաղտնաւորութիւն պիտի սկի շարունակուի :

Օմիւռնիս, 7-19 Յունիսի 1850 :

(Ստորագրեալ) Ղեմ Վալիսալ : Չարլ Վաք : Բիլի անգղիական կուսակցութիւն : Հրատարակիչ և տպագրող : Վալիսալ Վ. Պալարալեան :